

INGLIZ TILINI MAKTAB, LITSEY VA KOLLEJLARDA O'QITISHNING USTUVOR
MAQSADLARI

Yo'ldosheva S. F

Ilmiy rahbar: O'zDJTU katta o'qituvchisi

Fayzullayeva Qunduzoy

Maqola muallifi: O'zDJTU 2-bosqich talabasi

Abstract: *This article is dedicated to highlighting the priority goals of teaching English as a foreign language in schools, lyceums and colleges. Also, brief information about the four goals of teaching English is given.*

Key words: *purpose, practical, educational, cultural, developmental, competence, language units, motivation, demonstration.*

Аннотация: *Данная статья посвящена освещению приоритетных целей обучения английскому языку как иностранному в школах, лицеях и колледжах. Также дана краткая информация о четырех целях обучения английскому языку.*

Ключевые слова: *цель, практическая, учебная, культурологическая, развивающая, компетенция, языковые единицы, мотивация, демонстрация.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola ingliz tilining chet tili sifatida maktab, litsey va kollejlarda o'qitilishining ustuvor maqsadlarini yoritib berishga bag'ishlangan. Shuningdek ingliz tilini o'qitishning to'rt maqsadi haqida ham qisqacha ma'lumot berilgan.*

Kalit so'zlar: *maqsad, amaliy, tarbiyaviy, madaniy, rivojlantiruvchi, malaka, til birliklari, motivatsiya, namoyish.*

Har qanday maqsad kerakli ehtiyojlardan kelib chiqadi. Maqsad - bu rejalashtirilgan natijalar va tasavvurning oqibatlarini.

Agar maktablarda ingliz tili nima uchun o'qitiladi deb so'ralsa, javob maxsus maqsadlarga erishish uchun amaliy, ta'lim, madaniy va rivojlanish ehtiyojlari tufayli o'qitilishi mumkin. Tarbiyaviy maqsad ijtimoiy tuzum vazifasidan kelib chiqadi va u har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirish va tarbiyalashga qaratilgan. Ingliz tilini o'qitish maqsadlari har doim turli uslubiy ishlarda muhokama qilingan. O'tgan asrning ikkinchi yarmida ingliz tilini o'qitish va o'rganishning amaliy, ta'lim va madaniy maqsadi atamaları jamiyat talablaridan kelib chiqib tushuntirildi.²¹ 80-yillarda o'qitishning rivojlanish maqsadi kabi yana bir atama paydo bo'ldi.²² Ushbu atamaning batafsil tahlili taniqli trening mutaxassisi G.V. Rogova tomonidan yoritib berildi.²³

²¹ Общая методика обучения иностранным языкам в средней школе. // Под ред. Рахманова И. В. Миролюбова А. А. Цетлин В. С. –М.: Просвещение, 1967. -С. 19-37.

²² Программы средней школы. Иностранные языки. - М.: Просвещение, 1983. -С. 2.

²³ Рогова Г. В. Верещагина И. Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе. - М.: Просвещение, 1985. -С. 34-37.

Davlat ta'lim standartlari talablariga ko'ra, chet tilini o'qitishning asosiy maqsadi barcha darajadagi o'quvchilarda kundalik mehnatda, shu jumladan ilmiy va kasbiy faoliyatda o'z fikrlarini ifoda etish imkonini berish maqsadida ularning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishdan iborat. Kompetensiyalar bir nechta guruhlariga bo'linadi - lingvistik, sotsiolingvistik va pragmatik, biz ularni chet tilini o'rgatish maqsadlariga ko'ra tahlil qilamiz. Bu kompetensiyalarning barchasi o'zlashtirilgan bilim, ko'nikma va malakalardan amaliy foydalanishga qaratilgan.

Ingliz tilini o'qitishning maqsadlari maktab, litsey va kollej o'quv dasturining talablari asosida ingliz tilini o'rganish natijasida o'quvchilar tomonidan bilim, kichik ko'nikma va ko'nikmalarning yakuniy darajasiga erishish uchun belgilanadi. Ingliz tilini o'qitishning maqsadlari shaxsni har tomonlama rivojlantirish va o'quvchilarni tarbiyalash vazifalari, shuningdek, ta'lim bosqichining ma'lum bir turidagi o'quv rejasi talablari bilan belgilanadi. Ingliz tilini o'qitishning to'rtta maqsadi mavjud:

- ✓ Amaliy
- ✓ Madaniy
- ✓ Tarbiyaviy
- ✓ Rivojlantiruvchi

Davlat ta'lim standarti, o'quvchilar kommunikativ kompetensiyaga ega bo'lishi kerakligini va til bilish bo'yicha yetarli malakaga ega bo'lishni nazarda tutadi. Uzoq muddatli, oraliq, ya'ni o'qituvchiga shakllantirishga yordam beradigan maqsad va qisqa muddatli vazifalar dars yoki uning bir qismi uchun aniq vazifalarni farqlash kerak.

Amaliy maqsadlar til materialining ma'lum hajmlarni o'z ichiga oladi: fonetik, leksik va grammatik elementlar. Ba'zi bu material reproduktiv assimilyatsiyaga duchor bo'ladi, ba'zilari idrok etuvchi bo'lib, bular faol va passiv til materiali sifatida ham tanilgan.

Madaniy maqsad muhim hissa qo'shadi:

- o'quvchilarning lingvistik dunyoqarashini ona tiliga xos bo'lmagan ba'zi hodisalar bilan tanishtirish orqali oshirish (masalan, zamon, artikl, so'z tartibi);
- o'quvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish;

Amaliy, madaniy, rivojlantiruvchi va ta'limiy maqsadlar bir-biriga uzviy bog'liqdir.

Amaliy maqsad: ingliz tilida muloqot qilishni o'rganish;

Madaniy maqsadlar: o'quvchilarda dunyoqarash, mafkuraviy, vatanparvarlik, odob-axloq, atrofdagi hodisalarga mas'uliyat, estetik va ma'naviyatni rivojlanishlantirish;

Rivojlantiruvchi maqsad: aqliy va ruhlantiruvchi o'ziga xos xususiyatlarini rivojlantirish;

Ta'limiy maqsad esa o'quvchilarning bilim darajasini oshirish uchun xotira va mantiqiy fikrlashini rivojlantirishdan iborat.

Ammo yuqoridagilardan xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, amaliy maqsad ingliz tilini o'rgatish jarayonida sanab o'tilgan maqsadlarga nisbatan o'z ustunligini saqlab qoladi.

REFERENCES:

1. Общая методика обучения иностранным языкам в средней школе. // Под ред. Рахманова И. В. Миролюбова А. А. Цетлин В. С. –М.: Просвещение, 1967. -С. 19-37.
2. Программы средней школы. Иностранные языки. - М.: Просвещение, 1983. -С. 2.
3. Рогова Г. В. Верещагина И. Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе. - М.: Просвещение, 1988. -С. 34-37.